

Người tu phản ứng như thế nào trước sự vu khống, xúc phạm

ISSN: 2734-9195 16:24 11/03/2026

Trong đạo Phật, nhẫn nhục là đức hạnh, nhưng nhẫn nhục không đồng nghĩa với dung túng cho sự sai trái. Khi danh dự cá nhân bị hủy hoại và sự thật bị bóp méo, việc lên tiếng một cách ôn hòa, có lý lẽ và đúng pháp luật là điều chính đáng.

Trong **đời sống** xã hội hiện đại, khi thông tin lan truyền với tốc độ chưa từng có, những lời vu khống, xuyên tạc hay bôi nhọ danh dự cũng dễ dàng lan rộng và gây tổn hại nghiêm trọng. Đối với một tu sĩ Phật giáo, khi bị xúc phạm danh dự hay bị gán ghép những điều không đúng sự thật, câu hỏi thường được đặt ra là: *liệu người tu có nên im lặng chịu đựng, hay có quyền lên tiếng bảo vệ sự thật?*

Có người cho rằng người tu phải nhẫn nhịn tuyệt đối, không phản bác, không đánh chính. Tuy nhiên, cách hiểu này vừa phiến diện, vừa không phù hợp với tinh thần giáo pháp của đức Phật cũng như với nguyên tắc thượng tôn pháp luật của xã hội văn minh.

Hình minh họa. Nguồn: Internet

Thực ra, **lên tiếng trước sự vu khống** không phải là biểu hiện của **sân hận**, mà trước hết là **hành động bảo vệ sự thật và bảo vệ Chính pháp**.

Đức Phật không dạy im lặng trước sự vu khống

Trong *Kinh Phạm Võng* (Brahmajāla Sutta), *Trường Bộ Kinh*, Đức Phật đã dạy các Tỷ-kheo rất rõ ràng về thái độ cần có khi bị phỉ báng:

“Này các Tỷ-kheo, khi có người hủy báng Ta, hủy báng Pháp hay hủy báng Tăng, các người phải nói rõ những điểm không đúng sự thật là không đúng sự thật: ‘Như thế này, điểm này không đúng sự thật; như thế này, điểm này không chính xác; việc này không có giữa chúng tôi; việc này không xảy ra giữa chúng tôi’.

Lời dạy này cho thấy một nguyên tắc quan trọng, đó là đối diện với sự xuyên tạc, người tu không được lấy im lặng làm thái độ duy nhất. Nếu sự sai lệch không được làm rõ, nó sẽ tiếp tục gây hiểu lầm và tổn hại đến Chính pháp.

Cũng trong kinh này, khi nói về phẩm hạnh của Như Lai, đức Phật nhấn mạnh giá trị của sự chân thật:

“Sa-môn Gotama từ bỏ nói láo, tránh xa nói láo, nói những lời chân thật, y chỉ nơi sự thật, chắc chắn, đáng tin cậy, không lừa gạt, không phản lại lời hứa đối với đời. Này các Tỷ-kheo, đó là những lời tán thán Như Lai của kẻ phàm phu’.

Như vậy, sự thật luôn là nền tảng của đời sống tu hành. Bảo vệ sự thật không phải là tranh hơn thua, mà là bảo vệ nền tảng đạo đức.

Chân lý đôi khi phải được nói ra dù có thể làm người khác phật ý

Hình mang tính minh họa. Nguồn: Internet

Một quan niệm sai lầm khác cho rằng lời nói đúng cũng không nên nói nếu nó làm người khác khó chịu. Nhưng đức Phật đã chỉ ra một tiêu chuẩn tinh tế hơn.

Trong *Kinh Abhaya (Trung Bộ Kinh 58)*. Ngài dạy:

“Lời nói nào Như Lai biết là như thật, như chân, tương ứng với mục đích, và lời nói ấy khiến những người khác không ưa, không thích, ở đây Như Lai biết đúng thời mà giải thích lời nói ấy”.

Nghĩa là, nếu một lời nói là sự thật và đem lại lợi ích, thì dù có thể khiến người nghe không hài lòng, vẫn cần được nói ra đúng thời điểm. Điều này cho thấy sự im lặng không phải lúc nào cũng là trí tuệ. Có những lúc, nói ra sự thật chính là trách nhiệm đạo đức.

Trong *Kinh Pháp Cú (kệ 100)*, đức Phật cũng nhấn mạnh giá trị của lời nói chân chính:

*“Dầu nói ngàn ngàn lời,
Nhưng không gì lợi ích,
Tốt hơn một câu nghĩa,
Nghe xong, được tịnh lạc”.*

Một lời nói đúng sự thật, đúng nghĩa lý, đôi khi giá trị hơn vô số lời nói vô nghĩa. Lên tiếng bảo vệ danh dự cũng là thực hành giới “không nói dối”. Giới luật của người tu đặt nền tảng trên chính ngữ - lời nói chân thật.

Lên tiếng là thực hành thượng tôn pháp luật, củng cố lòng từ bi

Trong giáo lý nhà Phật, có những sự việc cụ thể trong đời sống tu học, từ bi không phải là sự im lặng trước cái ác, càng không phải là thái độ buông xuôi để điều sai trái tiếp tục lan rộng. Từ bi chân chính là ngăn chặn điều ác, bảo vệ điều thiện, giúp người khác không tiếp tục tạo nghiệp bất thiện và giúp cộng đồng không bị dẫn dắt bởi những thông tin sai lệch.

Vì vậy, khi một lời vu khống, xuyên tạc xuất hiện, việc lên tiếng kịp thời để làm sáng tỏ sự thật không chỉ là bảo vệ danh dự cá nhân, mà còn là ngăn chặn một hành vi bất thiện đang gây tổn hại cho nhiều người. Nếu sự sai lệch ấy không được đính chính, nó có thể tiếp tục lan truyền, gây hiểu lầm, kích động ác ý và tạo thêm nghiệp bất thiện cho người nói ra cũng như người tiếp tục lan truyền nó. Trong ý nghĩa đó, lên tiếng vì sự thật cũng là một hành động từ bi, bởi nó giúp chấm dứt một dòng nghiệp sai lầm trước khi nó lan rộng.

Ở góc độ xã hội, tu sĩ vẫn là công dân, và quyền được bảo vệ danh dự, nhân phẩm là quyền cơ bản được pháp luật bảo hộ. Pháp luật không chỉ bảo vệ tài sản hay trật tự xã hội, mà còn bảo vệ sự thật và phẩm giá con người.

Vì vậy, khi một tu sĩ sử dụng những phương thức hợp pháp, từ việc đính chính thông tin, phản bác những điều sai sự thật, cho đến việc nhờ pháp luật can thiệp khi cần thiết thì đó không phải là hành vi “tranh đấu cá nhân”, mà là thực hành tinh thần thượng tôn pháp luật.

Trong một xã hội văn minh, pháp luật là cơ chế để bảo vệ sự thật và công lý. Việc sử dụng pháp luật một cách minh bạch, đúng mực không làm giảm đi phẩm hạnh của người tu, trái lại còn góp phần khẳng định rằng mọi công dân, dù là tu sĩ hay cư sĩ, đều bình đẳng trước pháp luật và đều có quyền bảo vệ sự thật. Ở nghĩa rộng hơn, hành động ấy còn góp phần xây dựng một môi trường xã hội lành mạnh, nơi những lời vu khống không thể mặc nhiên tồn tại, và nơi sự thật luôn được tôn trọng.

Bài học cho mỗi người trước những thông tin xuyên tạc

Trước thời đại mạng xã hội, nơi tin đồn và sự xuyên tạc có thể lan nhanh hơn sự thật, lời dạy của đức Phật càng trở nên thiết thực.

Trong *Tăng Chi Bộ Kinh*, đức Phật khuyên người nghe phải thận trọng trước mọi thông tin:

“Này các thiện nam, tín nữ, khi nghe một điều gì, các vị phải quan sát, suy tư và thể nghiệm. Chỉ khi nào, sau khi thể nghiệm, quý vị thực sự thấy lời dạy này là tốt, lành mạnh, đạo đức, có khả năng hướng thiện, chói sáng và được người trí tán thán; nếu sống và thực hiện theo lời dạy này sẽ đem đến hạnh phúc, an lạc thực sự ngay hiện tại và về lâu về dài, thì lúc ấy quý vị hãy đặt niềm tin và thực hành theo”.

(Tăng Chi Bộ, A.I.188)

Đây là lời nhắc nhở sâu sắc, đừng vội tin vào những điều chưa được kiểm chứng. Sự tỉnh táo của người nghe chính là rào chắn đầu tiên chống lại sự vu khống và xuyên tạc. Sự thật là nền tảng của đạo và đời.

Trong đạo Phật, nhẫn nhục là đức hạnh, nhưng nhẫn nhục không đồng nghĩa với dung túng cho sự sai trái. Khi danh dự cá nhân bị hủy hoại và sự thật bị bóp méo, việc lên tiếng một cách ôn hòa, có lý lẽ và đúng pháp luật là điều chính đáng. Bởi cuối cùng, sự im lặng trước dối trá có thể khiến dối trá tiếp tục lan rộng.

Người tu bảo vệ sự thật không phải để hơn thua, mà để gìn giữ giá trị căn bản của đạo: chân thật, minh bạch và chính ngữ.

Tác giả: **Ngộ Minh Chương**

Học viên Cử nhân Phật học, Khoa PHTX - Học viện PGVN tại Tp.HCM